

Retningslinjer

Lokalt gitt eksamen ved vidaregåande skular
i Hordaland

Retningslinjer for lokalt gitt eksamen

Dokumentet gir retningslinjer for gjennomføring av lokalt gitt eksamen i Hordaland fylkeskommune og er utarbeida på bakgrunn av forskrift til opplæringslova og andre retningslinjer frå Utdanningsdirektoratet. Retningslinjene er gjeldande frå 1. januar 2019.

Oppdateringane gjeld i hovudsak følgjande fagområder:

- Medium og kommunikasjon: Oppdaterte retningslinjer for praktisk eksamen Vg3 (side 13)
- Kunst, design og arkitektur: Oppdaterte retningslinjer for praktisk eksamen Vg3 (side 15)
- Idrettsfag: Munnleg-praktisk eksamen for felles- og valfrie programfag (side 16)
- Musikk, dans og drama: Oppdatert for musikk fordjuping 1 (side 17)
- Sal, service og sikkerhet: For tverrfagleg praktisk eksamen Vg2 er det er lagt inn ein alternativ tekst til «Gjennomføring av førebuingsarbeidet» (side 29)

Opplæringsavdelinga 18. januar 2019

Innhold

Retningslinjer for lokalt gitt eksamen.....	1
1. Innleiing.....	3
Om retningslinjene.....	3
Frå forskrift til opplæringslova §§ 3-30 – 3-32, lokalt gitt eksamen.....	3
2. Ansvarsfordeling	5
Opplæringsavdelinga.....	5
Regionane v/regionskoordinator.....	5
Skulane v/rektor.....	5
Friskulane	6
3. Vurderingskriterium.....	7
4. Skriftleg eksamen	7
5. Munnleg eksamen for elevar	8
Obligatorisk modell for alle fag med lokalt gitt munnleg eksamen	8
6. Munnleg-praktisk eksamen for elevar	9
Eksamensmodellar	9
Samfunnsfag.....	9
Realfag	9
7. Munnleg og munnleg-praktisk eksamen for privatistar	10
Generell del	10
Særskilt om fag med munnleg eksamen	11
Særskilt om fag med munnleg-praktisk eksamen	11
Andre fag	11
8. Studieførebuande programfag med praktisk eller munnleg- praktisk eksamen	12
Praktisk eksamen	12
Medium og kommunikasjon (MOK)	13
Kunst design og arkitektur (KDA)	15
Munnleg-praktisk eksamen.....	16
Idrettsfag.....	16
Musikk, dans og drama	17
9. Yrkesfagleg tverrfagleg eksamen for elevar og privatistar	20
Gjennomføring av yrkesfagleg praktisk eksamen:	20
1. Generell del som gjeld for alle yrkesfaga:.....	20
2. Eksamensordning i dei ulike faga	22
10. Tverrfagleg praktisk eksamen for privatistar på Vg1 yrkesfag.....	31
Ramme	31
Førebuing	31
Eksamenstid	31
Nye fagkoder på tverrfaglig praktisk eksamen for privatister frå 1.8.2018	31
11. Klagehandsaming	32
Klagehandsaming ved skriftleg eksamen	32
Klagehandsaming ved munnleg eksamen	32
Klagehandsaming ved praktisk eksamen og munnleg-praktisk eksamen	32
Vedlegg 1.....	33
Kommentarar til retningslinjene om munnleg eksamen (kap. 5)	33

1. Innleiing

Desse retningslinjene er utarbeidde for å få ei betre og meir eins gjennomføring av lokalt gitt eksamen i Hordaland. Gjennomføring av lokalt gitt eksamen skal bidra til:

- Å sikre at eksamen blir avvikla i samsvar med kapittelet om vurdering i forskrift til opplæringslova
- At elevane får vist kompetansen sin i faget
- At det er samsvar mellom elevane sine arbeidsmåtar gjennom året og korleis elevane blir prøvde til eksamen
- At elevane blir sikra mest mogleg kjende og likeverdige forhold ved eksamen
- At elever, føresette, arbeidsgjevarar og utdanningsinstitusjonar skal få påliteleg og gyldig informasjon om elevane sin kompetanse

Om retningslinjene

Desse retningslinjene gjeld for alle vidaregåande skular i Hordaland, både fylkeskommunale og private. Retningslinjene er bindande. Lokalt gitt eksamen er alle eksamenar som ikkje er laga av Utdanningsdirektoratet.

Retningslinjene er forankra i sentrale lover og forskrifter for gjennomføring av eksamen, læreplanverket for Kunnskapsløftet og erfaring frå fleire års arbeid med ulike prøveformer. Eksamen og vurdering i vidaregåande opplæring er heimla i kap. 3, 4 og 5 i opplæringslova og i friskulelova, og forskriftene til desse lovene.

Frå forskrift til opplæringslova §§ 3-30 – 3-32, lokalt gitt eksamen

Følgjande tekst er henta i si heilheit frå forskrift til opplæringslova:

§ 3-30. Lokalt gitt eksamen i vidaregåande opplæring

Fylkeskommunen har ansvaret for gjennomføringa av alle lokalt gitte eksamenar. Faglæraren har plikt til å utarbeide forslag til eksamensoppgåver.

Kandidaten skal få vite kva fag han eller ho skal prøvast i, 48 timar før sjølve eksamen. Laurdagar, søndagar, høgtidsdagar og heilagdagar skal ikkje reknast med. Lokalt gitt munnleg eksamen med førebuingssdel skal ikkje gjennomførast på måndagar og dagen etter høgtidsdagar og heilagdagar.

Fylkeskommunen kan fastsetje at skriftleg eksamen, munnleg-praktisk eksamen og praktisk eksamen som er lokalt gitte, skal gjennomførast med førebuingssdel. Ved skriftleg eksamen, munnleg-praktisk eksamen og praktisk eksamen kan førebuingssdelen vere inntil to dagar og skal normalt ikkje inngå i vurderingsgrunnlaget.

Munnleg eksamen skal gjennomførast med førebuingssdel. Fylkeskommunen avgjer sjølv om privatistar skal ha førebuingssdel. Førebuingssdelen er ein obligatorisk skuledag dagen før eksamen, der alle hjelpemiddel er tillatne. Når førebuingssdelen tek til, 24 timar før sjølve eksamen, skal kandidaten få oppgitt eit tema eller ei problemstilling. Førebuingssdelen skal ikkje inngå i vurderingsgrunnlaget.

Rammene for eksamenen på eksamensdagen skal vere:

- skriftleg eksamen - inntil 5 timar*
- munleg eksamen - inntil 30 minutt per elev eller privatist*
- munleg-praktisk eksamen - inntil 45 minutt per elev eller privatist*
- praktisk eksamen - inntil 5 timar*

Lokalt gitt eksamen skal vurderast av to sensorar. Den eine sensoren skal vere ekstern. Den andre sensoren kan vere faglæraren til eleven. Faglæraren har plikt til å delta i vurderinga som sensor. Dersom det er usemje om karakteren, avgjer den eksterne sensoren. Som sensor ved lokalt gitt eksamen i

programfag i yrkesfaglege utdanningsprogram kan det også nemnast opp ein fagarbeidar med praksis frå arbeidslivet.

Ved eksamen som krev eksaminator, skal den eine sensoren vere eksaminator. Eksamineringa skal gi kandidaten høve til å syne kompetanse i så stor del av faget som mogleg. Under eksamen kan kandidaten prøvast i fleire relevante delar av læreplanen enn det som kan lesast direkte ut av ein eventuell førebuingdel. I eksamenstida ved munnleg eksamen skal kandidaten presentere temaet eller problemstillinga som han eller ho har førebudd i førebuingdelen. Dersom det er usemje om kva kandidaten skal prøvast i, er det den eksterne sensoren som avgjer.

§ 3-31.Hjelpemiddel til eksamen

Eksamenen kan organiserast med eller utan hjelpemiddel. Utdanningsdirektoratet fastset kva for hjelpemiddel som er tillatne i kvart fag ved sentralt gitt eksamen.

Ved lokalt gitt eksamen etter § 3-30 femte ledd bokstav a, c og d fastset skuleeigaren kva for hjelpemiddel som skal tillatast. Dei tillatne hjelpemidla må ikkje svekkje grunnlaget for å vurdere kompetansen til eleven eller privatisten.

Ved lokalt gitt munnleg eksamen er notata til eleven eller privatisten frå førebuingdelen einaste tillatne hjelpemiddel.

§ 3-32.Særskild tilrettelegging av eksamen

Elevar og privatistar med behov for særskild tilrettelegging skal kunne få lagt forholda til rette slik at dei kan få vist kompetansen sin ut frå kompetansemåla i fag i læreplanverket. Tiltaka må vere tilpassa behova til eleven og privatisten så langt råd er.

Tiltaka må ikkje føre til at eleven eller privatisten får fordelar framfor andre som ikkje får tilrettelegging ved eksamen. Tilrettelegginga må heller ikkje vere så omfattande at eleven eller privatisten ikkje blir prøvd i kompetansemåla i fag i læreplanverket. Der det i kompetansemåla er kravd skriftlege, munnlege eller praktiske ferdigheiter, er det ikkje høve til å leggje til rette eksamen slik at desse ferdigheitene ikkje blir prøvde, når slik prøving er fastsett i eksamensforma for faget.

Rektor avgjer etter søknad kva for ordningar som skal nyttast for elevar. Avgjerda til rektor er eit enkeltvedtak som kan påklagast til fylkesmannen. Rektor kan krevje uttale frå ein sakkunnig instans. Særskild tilrettelegging av eksamen krev ikkje vedtak om spesialundervisning.

Privatistar må leggje fram ein sakkunnig uttale. Fylkeskommunen avgjer kva slags ordningar for tilrettelegging som skal nyttast. Avgjerda til fylkeskommunen er eit enkeltvedtak som kan påklagast til fylkesmannen.

2. Ansvarsfordeling

Opplæringsavdelinga

- Gjennomføre privatisteksamenar, inklusive oppnemning av sensorar.
- Legge til rette for at det blir gitt nødvendig informasjon til faglærarar/sensorar.
- Ansvar for utarbeiding av lokalt gitt skriftleg eksamen.
- Kontroll av heile eksamenstrekke. Gjeld både private og offentlege skular.
- Kvalitetssikring av tverrfagleg eksamen:
 - a) Faglærarane utarbeider forslag til eksamensoppgåve til lokalt gitt tverrfagleg eksamen.
 - b) For å kvalitetssikre oppgåvene som skulane har laga, har opplæringsavdelinga v/eksamenskontoret etablert kvalitetssikringsnemnder innan dei yrkesfaglege utdanningsprogramma.
 - c) Forslaga til eksamensoppgåver blir vurderte av kvalitetssikringsnemndene. Nemndene dekkjer dei mest vanlege programområda, og for programområde dei ikkje sjølv dekkjer skal dei søke å få inn kompetanse utanfor nemnda.
 - d) Kvalitetssikringsnemnda godkjenner eksamensoppgåvene eller gir pålegg om endringar og melder frå til skulane om dette.
 - e) Rektor har ansvar for at skulen endrar oppgåveforslaga slik at dei er i samsvar med kvalitetssikringsnemnda si tilråding. Skulen sender ein kopi av den utbedra oppgåva til leiar i kvalitetssikringsnemnda. Kvalitetssikringsnemnda har dialog med skulane fram til oppgåva er godkjend.
 - f) Leiar av kvalitetssikringsnemnda for sitt utdanningsprogram er ansvarleg for at det endelege godkjenningsskjemaet sendast til skulen med kopi til eksamenskontoret.

Regionane v/regionskoordinator

- Legge til rette for regional skulering ved behov, ev. i samarbeid med opplæringsavdelinga.
- I samarbeid med skulane fordele eksamensdagar på skulane i regionen.
- Medverke til fordeling av eksterne sensorar til skulane og etablering av sensorringar, ev. på tvers av regionane.

Skulane v/rektor

- Står for trekk av fag og parti og fordeler faga over dei dagane skulen har fått tildelt som eksamensdagar.
- Gjennomfører lokalt gitt eksamen for elevar, ev. i samarbeid med andre skular
- Sender brev til sensor om formell oppnemning.
- Legg til rette for at alle faglærarar og sensorar får nødvendig informasjon om dei fylkeskommunale retningslinjene.
- Faglærar utarbeider eksamensoppgåver for munnleg, munnleg-praktisk og praktisk eksamen til sine eigne elevar. Oppgåvene blir utarbeidde både på bokmål og nynorsk, om det er elevar på skulen som har krav på det.
- Rektor har ansvar for at oppgåveforslaga er utarbeidde i samsvar med kompetansemål i læreplanen og med nasjonale og fylkeskommunale retningslinjer.
- Rektor avgjer etter søknad frå elev eller foreldre/føresette kva tilrettelegging som er nødvendig jf. [§ 3-32](#). Rektor kan krevje uttale frå ein sakkunnig instans.
- Faglærar som er foreslått som sensor, må vere ledig for sensoroppdrag.
- Skular som periodeles fag (plogging) og har lokalt gitt eksamen i desember eller januar, nemner sjølv opp sensorar og organiserer eksamen. Dersom skulen skal avvike lokalt gitt *skriftleg* eksamen i desse faga må skulen kontakte eksamenskontoret og gjere nærmare avtale om gjennomføring.
- Om ein elev byter skule, er det skulen eleven kjem frå, som har ansvaret for å informere om og arrangere ny, utsett eller særskild eksamen.
- Protokolltilførsel frå eksaminator eller sensor skal oppbevarast ved eksamensskulen i eitt år.

- Faglærer og sensor si rolle ved eksamen.

Friskulane

- Friskulane følger dei fylkeskommunale retningslinjene for gjennomføring av lokalt gitt eksamen.
- Alle punkt for skulane v/ rektor gjeld og for dei frittstående skulane.
- Dei frittstående skulane deltek i regionalt samarbeid rundt eksamen og ev. sensorringar på tvers av regionane.

3. Vurderingskriterium

Vurdering har sitt grunnlag i vurderingskriteria. Kriteria må vere tydelege og relaterte til det elevane blir prøvde i til eksamen. Faglege krav tar utgangspunkt i kompetansemål og må sjåast i samanheng med lengda på førebuingstida, bruk av hjelpemiddel og utforming av oppgåva.

Elevane skal vere kjende med vurderingskriteria i god tid før eksamen. Skulen ved faglærer i det enkelte fag, har ansvaret for å informere elevane.

Eksamenskontoret legg ut vurderingskriteria for privatistar på sine heimesider <http://www.hordaland.no/nn-NO/utdanning/privatist/>.

4. Skriftleg eksamen

Lokalt gitt eksamen:

Fylkeskommunen (HFK) har ansvaret for utforming av oppgåver, sensorretteiingar og sensur.

<http://www.vigoiks.no/eksamen>

Førebuing: Dei fleste skriftlege fag har ikkje førebuing, nokre fag har førebuingssdel.

Eksamenstid: Dei fleste faga har 4 timar, nokre fag har 5 timar.

Hjelpemiddel på eksamen: I dei fleste fag er alle hjelpemiddel tillatne. Det finst avgrensingar i nokre fag.

Vurdering: Alle skriftlege eksamenssvar vert sensurert av 2 sensorar. For elevar er vanlegvis faglærer sensor 1.

Sentralt gitt eksamen:

Det er Utdanningsdirektoratet (UDIR) som har ansvaret for utforming av oppgåver, sensorretteiingar og sensur.

<https://www.udir.no/eksamen-og-prover/eksamen/>

Alle kandidatar skal meldast inn i UDIR si eksamensteneste PAS.

5. Munnleg eksamen for elevar

Obligatorisk modell for alle fag med lokalt gitt munnleg eksamen

(Sjå [vedlegg 1](#) bak i heftet for utdypande kommentarar til retningslinjene)

Varsel om eksamen (48 timar før eksamen)

Eleven får varsel om kva fag han/ho er komen opp i 48 timar før eksamen. Høgtids- og heilag dagar skal ikkje reknast med i dei 48 timane. Det er ikkje naudsynt at faglærar er tilgjengeleg for elevane på sjølve trekkdagen.

Førebuingsdel (24 timar før eksamen)

Skulen skal planleggje og gjennomføre førebuingsdagen innanfor følgjande retningslinjer:

- Førebuingsdelen er ein obligatorisk skuledag mellom 4 og 5 klokketimar dagen før eksamen. Eleven skal vere tilstade på skulen og ha tilgang til ein faglærar. Dette bør helst vere faglæraren til eleven. Faglærar skal ikkje ha undervisning for dei elevane som er trekt ut til eksamen, men vere tilgjengeleg i skuletida for desse. Førebuinga bør vere rettleiande og hjelpe eleven til å sjå samanhengen mellom temaet/problemstillinga og læreplanen.
- Eleven får utdelt tema/problemstilling når førebuingsdelen startar. Ut i frå temaet/problemstillinga skal eleven førebu ein presentasjon som ho/han skal presentere under eksamen. Presentasjonen skal utgjere inntil 1/3 av den totale eksamenstida.
- Eleven kan bruke alle hjelpemiddel i førebuingsdelen.

Eksamen

Munnleg lokalt gitt eksamen skal ikkje gjennomførast på måndagar eller dagen etter høgtids-/heilag dagar.

Eksamen skal vare inntil 30 minutt per elev og gjennomførast slik:

1. Eleven presenterer temaet/problemstillinga som han/ho har arbeida med i førebuingsdelen. (Inntil 1/3 av eksamenstida).
2. Sensorane brukar presentasjonen som utgangspunkt for ein fagsamtale (eksaminasjon) med eleven. (Minst 2/3 av eksamenstida).

Eleven skal få høve til å vise kompetanse i så stor del av faget som mogeleg. Under eksamen kan eleven prøvast i fleire relevante delar av læreplanen enn det som kan lesast direkte ut av førebuingsdelen. Sensorane skal leite etter elevane sin kompetanse, og ikkje den kompetansen dei ikkje har.

Hjelpemiddel under eksamen: Notat frå førebuingsdelen. I denne samanhengen inkluderer notat hjelpemiddel som er relevante for å gjennomføre presentasjonen som kandidaten har førebudd. Dette kan vere digitale hjelpemiddel (t.d. PowerPoint) eller andre verktøy som kan visualisere den munnlege presentasjonen. Dersom eksamen krev fleire hjelpemiddel enn dei som er knytt til førebuingsdelen, må skulen gje eleven tilgang til desse.

Vurdering

Eksamenskarakteren skal setjast på grunnlag av den kompetansen eleven syner under sjølve eksamen. Både presentasjonen og samtalen etter presentasjonen er ein del av eksamen. Alt som eleven gjer innanfor eksamensramma skal vere ein del av vurderingsgrunnlaget. Førebuingsdelen skal ikkje vere ein del av vurderingsgrunnlaget og notata som er utarbeida i førebuingsdelen skal ikkje vurderast i seg sjølv.

Det skal alltid vere to sensorar. Den eine sensoren skal vere ekstern. Det er vanleg at den interne sensoren er eleven sin faglærar. Faglæraren har plikt til å delta i vurderinga som sensor. Dersom sensorane ikkje er einige om karakteren, er det den eksterne sensoren som skal avgjere karakteren.

Rett etter eksamen skal eleven kallast inn igjen og få vite eksamenskarakteren sin saman med ei grunngjeving. Dette skal skje før neste elev tek til med sin eksamen.

6. Munnleg-praktisk eksamen for elevar

Eksamensmodellar

Eksamenstid: Inntil 45 minutt. Det er skulen sjølv som vel modell ut i frå følgjande to modellar:

1. Eksamen med lang førebuingstid (inntil 48 timar). Alle hjelpemiddel tillatne i førebuingstida.
2. Eksamen med kort førebuingstid (inntil 1 time). Eksamen skal gjennomførast med nærare definerte tillatne hjelpemiddel.

Modellar for programfag innan dei studieførebuinge programfaga idrettsfag og musikk, dans og drama er omtala i kap. 8.

Samfunnsfag

Følgjande fag har munnleg-praktisk eksamen:

Økonomistyring, økonomi og leiding, entreprenørskap og bedriftsutvikling 1 og 2, medie- og informasjonskunnskap 2.

Det praktiske innslaget består i å forklare/vise kva framgangsmåtar og metodar som er brukt for å løyse oppgåva.

Realfag

Lang førebuingstid (inntil 48 timar)

Geofag, informasjonsteknologi og teknologi og forskningslære

Desse faga skal ha lang førebuingstid på inntil 48 timar.

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Eksamen: Inntil 45 min.

- Eleven gjer greie for arbeidet med det trekte emneområdet og svarar på oppfølgings spørsmål.
- Eleven blir eksaminert i andre, naturleg avgrensa emneområde i faget.
- Emneområda skal gi eleven høve til å få vist kompetansen sin i faget.

Hjelpemiddel under eksamenstida: Notatark frå førebuingstida, tabellar/formelsamling og digitale hjelpemiddel.

Biologi, fysikk, kjemi og naturfag

Desse faga kan ha lang førebuingstid på inntil 48 timar.

Kort førebuingstid (inntil 1 time)

Kjemi, fysikk, biologi og naturfag

Førebuingstid: Inntil 1 time

Oppgåve: Eleven trekker ei oppgåve frå eit naturleg avgrensa emneområde i faget.

Hjelpemiddel i førebuingstida: Alle hjelpemiddel, med unntak av hjelpemiddel som tillet kommunikasjon.

Eksamen: Inntil 45 minutt (inkludert tid til å utføre praktisk arbeid).

- Eleven gjer greie for arbeidet med det trekte emneområdet og svarar på oppfølgings spørsmål.
- Eleven blir eksaminert i andre, naturleg avgrensa emneområde i faget.
- Det praktiske arbeidet skal integrerast som ein naturleg del av eksaminasjonen i anten det kjende eller det ukjende emneområdet. Emneområda skal gi eleven høve til å få vist kompetansen sin i faget.

Hjelpemiddel under eksamenstida: Notatark frå førebuingstida, tabellar/formelsamling og digitale hjelpemiddel.

7. Munnleg og munnleg-praktisk eksamen for privatistar

Den generelle delen gjeld alle munnlege og munnleg/praktiske eksamenar. I avsnitta *Særskilt om fag med munnleg eksamen* og *Særskilt om fag med munnleg/praktisk eksamen* er det presisert utdjupingar for nokre fag.

Generell del

Tid og stad

Oppmøtetid og -stad for eksamen blir publisert på sida di på www.privatistweb.no.

Legitimasjon

Du må ha med deg gyldig legitimasjon med bilde og fødselsdato. Eksempel på gyldig legitimasjon er pass, førarkort eller bankkort.

Oppgåve

Du trekkjer ei problemstilling eller eit emne som dekkjer fleire kompetansemål, slik at du får høve til å førebu deg på å vise kompetansen din i faget. Dette inneber at problemstillinga eller emnet skal vere tilstrekkeleg omfattande til at det vil vere naturleg å trekkje inn fleire delar av læreplanen under sjølve eksamineringa.

Det skal vere eit reelt trekk av oppgåver. Alle kandidatar skal kunne trekkje blant minst tre alternative oppgåver.

Førebuing

På munnleg eksamen er førebuingstida normalt inntil 30 minutt, på munnleg-praktisk normalt inntil 45 minutt. Alle hjelpemiddel, også slike som tillèt kommunikasjon, er tillatne i førebuingstida.

Førebuinga skjer på eit eige rom (saman med andre kandidatar). Du kan ikkje forlate rommet i førebuingstida. Det skal vere stille på førebuingstida og kandidatane skal ikkje snakke med eller forstyrre kvarandre. Du har sjølv ansvar for å ta med deg nødvendige hjelpemiddel og for at utstyret fungerer.

Eksamen

Munnleg varer inntil 30 minutt, munnleg-praktisk eksamen varer inntil 45 minutt. Eksamen tek til med ein presentasjon av resultatet frå førebuingdelen.

Presentasjonen skal ikkje utgjere meir enn ein tredjedel av eksamenstida. Presentasjonen som du har førebudd skal vere utgangspunkt for vidare eksaminasjon slik at du får høve til å vise kompetansen din i faget. Alle kompetansemåla i læreplanen kan trekkjast inn under eksamen.

Det er den munnlege presentasjonen på eksamen som er vurderingsgrunnlaget, ikkje arbeidet du har gjort i førebuingstida.

Hjelpemiddel under eksamen

Du kan bruke notat frå førebuingdelen. I denne samanhengen inkluderer notat hjelpemiddel som er relevante for å gjennomføre presentasjonen som du har førebudd. Dette kan til dømes vere digitale verktøy som PowerPoint.

Avslutning av eksamen

Sensor og eksaminator skal vurdere kvar kandidat individuelt og setje karakter etter kvar kandidat. Du får vite karakteren med ein gong og skal signere på at du har motteke karakteren. Dersom du ønskjer det, kan du be om munnleg grunngjeving for karakteren.

Særskilt om fag med munnleg eksamen

Engelsk og Framandspråk I, II og III.

Du trekkjer ein tekst som er knytt til ei problemstilling eller eit emne som dekkjer fleire kompetansemål. Eksamen skal gi deg høve til å vise kompetanse i lytteforståing, munnleg produksjon, samhandling, og samfunns- og kulturrelevant kunnskap frå målspråkområdet.

Særskilt om fag med munnleg-praktisk eksamen

Kjemi, fysikk, biologi og naturfag

Du skal utføre forsøk ([her finn du liste over aktuelle øvingar](#)). I biologi 2 skal du utføre eller beskrive forsøk.

I kjemi 2 og fysikk 2 kan eksaminator velje å la heile eksamenspartiet gjennomføre den praktiske delen samla før den individuelle eksamineringa startar. Ved slike høve kan den individuelle eksamineringa vare i 20 til 30 minutt.

Geofag 1 og 2

Du skal ha med deg ei prosjektoppgåve innan hovudområdet i læreplanen som heiter geoforskning. Geoforskning er ein obligatorisk del av eksamen og prosjektoppgåva vil bli brukt som utgangspunkt for ein del av samtalen under eksamen.

Informasjonsteknologi og Teknologi og forskingslære

Ein [førebuingsdel](#) til eksamen blir lagt ut på eksamenskontoret sine nettsider inntil 48 timar før eksamensdagen.

Kroppsøving

Du må møte opp til eksamen i treningstøy. Garderobe vil ikkje vere tilgjengeleg.

Oppgåve og førebuing:

- Du trekkjer ei oppgåve som er relevant i høve til kompetansemåla i læreplanen i faget.
- I førebuingstida på inntil 30 minutt skal du planleggje trening der du viser dei grunnleggjande prinsippa for trening for å ivareta eiga helse og livsstil. Det arbeidet som blir gjort i førebuinga kan takast med på den individuelle utspørjinga som er på inntil 15 minutt.

Eksamen:

- Eksamen startar vanlegvis med ei fellesøkt på omlag 30 minutt inkludert oppvarming. Fellesøkta skal reknast som del av eksamen. Førebuingstida blir på inntil 30 minutt og individuell utspørjing i eksamen på inntil 15 minutt.
- Dersom eksamen ikkje startar med ei fellesøkt, blir førebuing og eksamen på inntil 45 minutt kvar.
- Du vil bli prøvd i minimum to idrettar og ein dans eller annan rørsleaktivitet samt treningsaktiviteten som er trekt i førebuingssdelen. I samband med individuell idrett kan det i nokre høve bli aktuelt å nytte ein partnar dersom det er behov for motstandar.

Andre fag

Munnleg-praktisk og praktisk eksamen i programfaga innan: Idrettsfag, Formgjevingsfag, Musikk, dans og drama og Kunst, design og arkitektur og Medium og kommunikasjon frå studieførebuande utdanningsprogram - og på yrkesfaglege utdanningsprogram kan ha fagspesifikke særpreg og avvike frå dei generelle reglane. Sjå kap.8, kap.9 og kap.10.

8. Studieførebuande programfag med praktisk eller munnleg- praktisk eksamen

Dei studieførebuande utdanningsprogramma som blir omtala her er:

- Medium og kommunikasjon
- Kunst design og arkitektur
- Idrettsfag
- Musikk, dans og drama

Praktisk eksamen

Her følgjer dei fylkeskommunale retningslinjene for praktisk eksamen som skal gjelde alle studieførebuande programfag. Vidare følgjer fagspesifikke presiseringar.

Førebuingsdel

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Kandidaten får utdelt tema/problemstilling/situasjonsbeskrivelse (case) som eleven skal arbeide med i førebuingstida. Kandidaten skal få tilbod om rettleiing i løpet av førebuingstida, men faglærer skal ikkje undervise kandidaten. Ekstern sensor skal ikkje vere tilstades i førebuingssdelen.

Førebuingsdelen skal normalt ikkje inngå i vurderingsgrunnlaget, jf. forskrift til opplæringslova § 3-30, 3. ledd: «... Ved skriftleg eksamen, munnleg-praktisk eksamen og praktisk eksamen kan førebuingssdelen vere inntil to dagar og skal normalt ikkje inngå i vurderingsgrunnlaget.»

Hjelpemiddel: Kandidaten kan bruke alle hjelpemiddel i førebuingstida.

Eksamen

Eksamenstid: Inntil 5 timar

Eksamensoppgåva som kandidaten får utdelt på eksamensdagen skal ha ein samanheng med temaet/problemstillinga/situasjonsbeskrivelsen (casen) som er gitt i førebuingssdelen. Sjølv om eksamensoppgåva skal ta utgangspunkt i det kandidaten har arbeidd med i førebuingssdelen, skal oppgåva vere ny for kandidaten på eksamensdagen.

Eksamensoppgåva skal utformast slik at kandidaten får utføre eit praktisk arbeid. Eksamen kan omfatte fleire ulike metodar som er naudsynte for å prøve i kva grad kandidaten har nådd kompetansemåla. Kva metodar som er mest hensiktsmessig, kan variere frå fag til fag. Døme kan vere dialog/samtale mellom kandidat og sensor under og/eller etter den praktiske delen eller ein skriftleg del.

Hjelpemiddel til eksamen: Dei tillatne hjelpemidla må ikkje svekkje grunnlaget for å vurdere kompetansen til eleven jf. forskrift til opplæringslova § 3-31, (2. ledd). Kandidaten må få god informasjon om kva hjelpemiddel som er tillatne før eksamen startar slik at han/ho får mogelegheit til å ta med aktuelle hjelpemiddel til eksamen. Nærare informasjon om hjelpemiddel i dei ulike faga står omtala i dei fagspesifikke presiseringane nedanfor.

Vurdering: Eksamenskarakeren skal setjast på grunnlag av den kompetansen kandidaten syner under sjølve eksamen. I forskrift til opplæringslova § 3-30 sjuande ledd står det mellom anna at: «... Eksamineringa skal gi kandidaten høve til å syne kompetanse i så stor del av faget som mogeleg. Under eksamen kan kandidaten prøvast i fleire relevante delar av læreplanen enn det som kan lesast direkte ut av ein eventuell førebuingssdel...»

På eksamen skal kandidaten få høve til å vise sin kompetanse i samsvar med læreplanen, og eksamenskarakteren skal gi informasjon om den individuelle kompetansen kandidaten har i faget, slik den blir uttrykt på eksamensdagen.

Det skal vere 2 sensorar. Den eine sensoren skal vere ekstern. Det er vanleg at den interne sensoren er kandidaten sin faglærer. Faglæraren har plikt til å delta i vurderinga som sensor. Dersom sensorane ikkje er einige om karakteren, er det den eksterne sensoren som skal avgjere karakteren.

Medium og kommunikasjon (MOK)

Mediesamfunnet 1, 2 og 3

Læreplan: <http://data.udir.no/kl06/MOK1-01.pdf>

Førebuingssdel:

Førebuingstid: 48 timar

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne

Førebuingssmateriale skal leverast på eksternt lagringsmedium seinast 30 minutt før eksamen (del 1) startar.

Eksamen:

Eksamenstid: Inntil 5 timar – todelt eksamen

Gjennomføring av eksamen:

Del 1 – inntil 3 timar: Praktisk oppgåve:
Kandidaten får ei praktisk oppgåve med utgangspunkt i førebuingssdelen. Faglærer og sensor observerer og kan stille spørsmål undervegs.

Hjelpemiddel:

Alle hjelpemiddel er tillatne i del 1.

Merk presiseringar rundt bruk av hjelpemiddel under «vurdering»

Del 2 – inntil 20 minutt: Presentasjon av arbeidet som er utført i del 1:
Kandidaten skal presentere arbeidet som er utført på i del 1. Kandidaten skal reflektere over både prosess og produkt, og kva som er produktet sin plass i mediesamfunnet. Den munnlege presentasjonen skal gå over i ein fagsamtale om produkt og refleksjonar.

Hjelpemiddel:

Disposisjonsliste med stikkord og/eller bruke eit presentasjonsverktøy er tillate i del 2

Innlevering/lagring: Det ferdige produktet skal lagrast i ei mappe på skrivebordet som heiter «Eksamensinnlevering_*Dittnamn*».

Råmaterialet og prosjektfiler skal lagrast i ei mappe på skrivebordet som heiter «EksamenFørebuing_*Dittnamn*»

Vurdering: Læreplanen i faget ligg til grunn for vurderinga.

Alle kompetansemål kan trekkast inn i vurderinga. Det er den kompetansen kandidaten viser på eksamensdagen gjennom det praktiske arbeidet, kandidaten sin presentasjon og samtalen med sensorane som skal ligge til grunn for vurderinga. Gjennom bruk av hjelpemiddel er det ei føresetning at kandidaten viser til kjelder, synleggjer kva som er eige arbeid og kva som er andre sitt arbeid, og opptreer riktig i høve opphavsrett.

Medieuttrykk 1, 2 og 3

Læreplan: <http://data.udir.no/kl06/MOK2-01.pdf>

Førebuingssdel:

Førebuingstid: 48 timar

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne

Førebuingssmateriale skal leverast på eksternt lagringsmedium seinast 30 minutt før eksamen (del 1) startar.

Eksamen

Eksamenstid: Inntil 5 timar – todelt eksamen

Gjennomføring av eksamen:

- Del 1 – inntil 3 timar: Praktisk oppgåve:
Kandidaten får ei praktisk oppgåve med utgangspunkt i førebuingssdelen. Faglærer og sensor observerer og kan stille spørsmål undervegs.
- Hjelpemiddel:
Alle hjelpemiddel er tillatne i del 1
Merk presiseringar rundt bruk av hjelpemiddel under «vurdering»
- Del 2 – inntil 20 minutt: Presentasjon av arbeidet som er utført i del 1:
Kandidaten skal presentere arbeidet som er utført på eksamensdagen. Kandidaten skal reflektere over både prosess og produkt, og kva for funksjon medieproduktet har i sin kontekst. Den munnlege presentasjonen skal gå over i ein mediefagleg samtale.
- Hjelpemiddel:
Disposisjonsliste med stikkord og/eller bruke eit presentasjonsverktøy er tillate i del 2
- Innlevering/lagring: Det ferdige produktet skal lagrast i ei mappe på skrivebordet som heiter «Eksamensinnlevering_*Dittnamn*».
- Råmaterialet og prosjektfiler skal lagrast i ei mappe på skrivebordet som heiter «EksamenFørebuing_*Dittnamn*»
- Vurdering: Læreplanen i faget ligg til grunn for vurdering. Det er den kompetansen kandidaten viser på eksamensdagen gjennom det praktiske arbeidet, kandidaten sin presentasjon og samtalen med sensorane som skal ligge til grunn for vurderinga. Gjennom bruk av hjelpemiddel er det ei føresetning at kandidaten viser til kjelder, synleggjer kva som er eige arbeid og kva som er andre sitt arbeid, og opptreer riktig i høve opphavsrett.

Kunst design og arkitektur (KDA)

Felles programfag:

- Design og arkitektur 1, 2 og 3
Læreplan: <https://www.udir.no/kl06/KDA2-01>
- Kunst og visuelle verkemiddel 1, 2 og 3
Læreplan: <https://www.udir.no/kl06/KDA1-01>

Valfrie programfag:

- Arkitektur og samfunn
Læreplan: <https://www.udir.no/kl06/KDA5-01>
- Design og bærekraft
Læreplan: <https://www.udir.no/kl06/KDA4-01>
- Foto og grafikk 1 og 2
Læreplan: <https://www.udir.no/kl06/KDA6-01>
- Kunst og skapende arbeid
Læreplan: <https://www.udir.no/kl06/KDA3-01>
- Samisk visuell kultur
Læreplan: <https://www.udir.no/kl06/KDA7-01>

Førebuingssdel

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne

Når førebuingssdelen startar får kandidaten utdelt tema/problemstilling/situasjonsbeskrivelse (case) med kompetansemål som dekkjer fleire hovudområder.

I førebuingstida skal kandidaten få tilbod om rettleiing til sjølve oppgåveteksten, men faglærer skal ikkje undervise kandidaten i arbeidet.

Eksamen

Eksamenstid: Inntil 5 timar

Hjelpemiddel: Eige arbeid frå førebuingstida

Arbeidet frå førebuingssdelen kan brukast som grunnlag for eksamensoppgåva på sjølve eksamensdagen. Arbeidet frå førebuingssdelen skal samlast for seg sjølv i eiga mappe. Sensor får tilgang til førebuingssarbeidet, men det er kompetansen som eleven viser på eksamensdagen som skal vurderast. Arbeidet kandidaten gjennomfører på eksamensdagen skal utførast på stempla papir.

Munnleg-praktisk eksamen

Idrettsfag

Felles programfag for elevar og privatistar:

Munnleg-praktisk eksamen - Treningsleiing 1 (Privatistar), 2+3

Førebuingstid: 48 timar

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Kandidaten trekker oppgåva 48 timar på førehand.

Eksamen: 45 min, inntil 15 min. til munnleg eksaminasjon knytt til den praktiske delen. Ein skal her trekkje inn andre kompetanssmål.

Kandidaten skal leggje fram skriftleg plan for gjennomføring av den praktiske eksamen innan 48 timar etter eksamenstrekket, på avtalt sted (digitalt eller fysisk). Kandidaten skal instruere andre i ein trekt idrettsaktivitet.

Munnleg-praktisk eksamen – Aktivitetslære 1 (Privatistar), 2 og 3

Førebuingstid: 1 time

Oppgåve: Kandidaten trekker minimum to hovudområder som kandidaten blir prøvd i praktisk.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida, utanom kommunikasjon.

Eksamen: 45 minutt, herav inntil 15 min munnleg del

Kandidaten skal prøvast praktisk i minst to trekte hovudområder. Den munnlege høyringa skal prøve kandidaten breitt innan alle hovudområder.

Programfag til val for elevar og privatistar:

Munnleg-praktisk eksamen - Toppidrett 1, 2 og 3

Førebuingstid: 1 time Kandidaten trekker område/tema for praktisk økt.

Hjelpemiddel i førebuingssdelen: Alle hjelpemiddel tillatne med unntak av kommunikasjon.

Eksamen: 45 min., herav inntil 15 min til munnleg høyring som omfattar fleire av hovudområda.

Kandidaten skal vise dugleik i spesialidretten, og kunne nytte og forklare element frå regelverket. Alle kompetanssemåla i læreplanen kan trekkjast inn.

Munnleg-praktisk eksamen – Breiddeidrett 1, 2 og 3

Førebuingstid: 1 time

Oppgåve: Kandidaten trekker praktisk oppgåve som dekker begge hovudområda og prøver kandidaten bredt. Oppgåvene skal godkjennast av sensor.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida, utanom kommunikasjon.

Eksamen: 45 minutt, herav inntil 15 min munnleg del

Kandidaten skal prøvast praktisk, breiast mogleg, i begge hovudområda.

Musikk, dans og drama

A. Programfag i musikkdelen

Munnleg-praktisk eksamen – Musikk, dans og drama

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

Munnleg-praktisk eksamen – Musikk

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. Kandidatane kan kome opp i ein av fylgjande kombinasjonar:

1. Mus.lære + Hov.instr. og Bi-inst.1
2. Mus.lære + Hov.instr. og Bi-instr.2
3. Mus.lære + Hov.instr. og Samspel

Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

Munnleg-praktisk eksamen – Instruksjon og leiing

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. Kandidaten kan kome opp i anten:

1. Ensembleleiing. Kandidaten leiar ei gruppe medelevar eller heile klassen. Eller
2. Produksjonsleiing. Gruppeeksamen

Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

Munnleg-praktisk eksamen – Instrument, kor og samspel 1

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne.

Eksamen: Inntil 45 min. Kandidatane kan kome opp i ein av fylgjande kombinasjonar:

1. Hov.instr. + Bi-instr.
2. Hov.instr. + Besifring
3. Hov.instr. + samspel

Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

Munnleg-praktisk eksamen – Instrument, kor og samspel 2 - obligatorisk

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. med framføring av repertoar.

Munnleg-praktisk eksamen – Musikk fordjuping 1 og 2

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Kandidaten kan kome opp i:

1. Komponering – 5 timar skriftleg eksamen med eller utan førebuing
2. Gehørtrening – 3 timar skriftleg eksamen utan førebuing eller 45 min. munnleg-praktisk eksamen med eller utan førebuing
3. Formidling – munnleg-praktisk eksamen med 48 timars førebuing

Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

B. Programfag i dansedelen:

Munnleg-praktisk eksamen – Musikk, dans og drama

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

Munnleg-praktisk eksamen – Scenisk dans 1 og 2

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. Kandidatane kan kome opp til gruppeeksamen. Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

Munnleg-praktisk eksamen – Scenisk dans 3

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. Eksamen blir gjennomført i grupper. Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

Munnleg-praktisk eksamen – Scenisk dans fordjuping 1 og 2

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. Kandidatane kan kome opp til gruppeeksamen. Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

Munnleg-praktisk eksamen – Dans i perspektiv 1 og 2

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

Programfag i dramadelen

Munnleg-praktisk eksamen – Musikk, dans og drama

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

Munnleg-praktisk eksamen – Teaterensemble

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. Kandidatane kan kome opp til gruppeeksamen. Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

Munnleg-praktisk eksamen – Teaterproduksjon 1 og 2

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. Kandidatane kan kome opp til gruppeeksamen. Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

Munnleg-praktisk eksamen - Teaterproduksjon fordjuping 1 og 2

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. Kandidatane kan kome opp til gruppeeksamen. Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

Munnleg-praktisk eksamen – Teater i perspektiv 1 og 2

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Faglærer kan svare på spørsmål, men ikkje undervise, under førebuinga.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamen: Inntil 45 min. Oppgåvene inneheld nokre av eller alle kompetansemåla.

9. Yrkesfagleg tverrfagleg eksamen for elevar og privatistar

I yrkesfaglege utdanningsprogram skal alle elevar ved Vg2 ha tverrfagleg eksamen. Med unntak av Brønnefag og Flyfag er alle eksamenar praktiske. Her er det fleire moglege modellar, der det kan variere kor stort innslag eksamen skal ha av munnleg dialog/vurderingssamtale og ev. skriftleg innslag.

Gjennomføring av yrkesfagleg praktisk eksamen:

1. Generell del som gjeld for alle yrkesfaga:

I tråd med læreplanane for yrkesfaglege utdanningsprogram på Vg2, skal det vere ein lokalt gitt tverrfagleg praktisk eksamen. Praktisk eksamen er ein rammeeksamen som går utover dei 45 minuttane som er tidsramma for munnleg-praktisk eksamen. Praktisk eksamen kan omfatte fleire ulike metodar som er nødvendige og formålstenlege for at kandidaten får høve til å vise kompetansen sin i så stor del av faget som mogleg. Praktisk eksamen skal ta utgangspunkt i eller vere knytt til ei kompleks arbeidsoppgåve.

a) Førebuing for lærar og sensor

Utarbeiding av oppgåve

Skulen har ansvar for utarbeiding av oppgåver. Det ligg til læraren sitt arbeidsområde. Om kandidatane skal ha eksamen på ulike dagar, må det lagast fleire oppgåver, slik at alle får like lang førebuingstid. Skulane sender inn sine oppgåveforslag til kvalitetssikringsnemndene. I nokre fag vil det bli laga felles eksamensoppgåve for heile fylket.

Oppgåva

Oppgåva kan vere ein situasjonsomtale (case), ein arbeidsordre, eit tema med konkret oppgåve/teikning eller liknande. Kompetansemål frå alle felles programfag skal trekkjast inn i oppgåva/tema. Yrkesfagleg fordjuping (med læreplan frå Vg3 opplæring i bedrift) skal ikkje vere med.

Vurdering

Det skal utarbeidast eit vurderingsskjema som sensor nyttar under eksamen. Skjemaet skal innehalde eksamensnummer for alle kandidatane og ulike område som skal vurderast, til dømes: planlegging, utføring, hygiene, sjølvstende, HMT, vurderingskriterium, m.m.

Sensorar

Sensor 2 skal vere frå ein annan skule, ev. frå arbeidslivet. Kvar skule må sørgje for at det er tilstrekkeleg med sensorar for dei enkelte gruppene. For dei fleste faga bør det ikkje vere meir enn 8 kandidatar i kvar gruppe. Ein må sikre at sensorane får observere kandidaten i praktisk arbeid. Kvar kandidat skal ikkje ha lengre eksamen enn 5 timar.

Kontakt mellom faglærar og ekstern sensor

Faglærar tar kontakt med sensor normalt to veker før eksamen.

b) Førebuingsdel

Tid

Førebuingstida skal ikkje overstige 48 timar. Laurdag og søndag skal ikkje telje med. Lokalt gitt eksamen som nyttar ein førebuingstid, må ikkje i eksamineringa erstattast av at kandidatane berre presenterer produkt frå førebuingstida og i liten grad viser kompetanse under sjølve eksamen. Dersom kandidatane får eit tema i forkant, må eksamenen bestå i meir enn at kandidaten presenterer dette.

Læraren sin rolle

Læraren skal vere til stades/tilgjengeleg i delar av førebuingstida. Kandidatane får ikkje rettleiing, berre svar på tekniske og praktiske spørsmål og forklaring/tolking av oppgåveteksten. Med det meiner ein at kandidaten kan få hjelp til å nytte tida på ein fornuftig måte, men ikkje hjelp til faglege spørsmål.

Det kan vere aktuelt at kandidatar skal bruke maskiner for å gjere klart materiale o.l. Då må lærar vere til stades.

Sensor si rolle

Sensor er ikkje til stades i førebuingstida.

Arbeidsform under førebuingssdelen

Skulen må bestemme kva alternativ som gjeld, til dømes:

- I kva grad kandidatane skal arbeide åleine eller i grupper eller om dette ev. er valfritt
- I kva grad dei kan eller skal vere på skulen delar av tida.

Gruppene bør etablerast i god tid før eksamen.

Hjelpemiddel under førebuingssdelen

Alle hjelpemiddel er tillatne.

Resultat av førebuinga

Vurderinga skal gjerast på grunnlag av den kompetansen kandidaten og privatisten viser på sjølve eksamenen, ikkje i forkant. Førebuingssdelen skal normalt ikkje takast med i vurderinga til eksamen. Arbeidet skal vere til hjelp for gjennomføringa og vere eit grunnlag for individuell eksaminasjon. Til dømes:

- val av råvarer/materiell
- klargjering av materiell
- val og tilrettelegging av verktøy/maskiner
- utarbeiding av planar/skisser
- planlegging og øving på rollespel

c) Eksamen

Med tverrfagleg eksamen meiner ein at eksamen skal dekkje alle programfaga. Eksamen skal organiserast slik at kandidaten eller privatisten kan få vist kompetansen sin i faget. "Eksamenskarakteren skal fastsetjast på individuelt grunnlag og gi uttrykk for kompetansen til kandidaten eller privatisten slik denne kjem fram på eksamen" (§ 3-25 i forskrift til opplæringslova).

Eksamensform

Eksamensforma må vere utprøvd og kjend før eksamensdagen. Praktisk eksamen skal prøve kandidatane i praktisk kompetanse i tråd med kompetansemål i læreplanen. Den praktiske utføringa kan vere i gruppe eller individuelt. Sensor vil normalt vere i munnleg dialog med kvar kandidat. Dette kan delvis skje under den praktiske utføringa. I dei fleste tilfella vil det vere ein munnleg, individuell eksaminasjon/dialog, under og eller etter den praktiske delen. Her vil kandidaten kunne gjere greie for arbeidet både frå førebuingssdelen og frå eksamensdelen. Kandidaten vil og få nye spørsmål med utgangspunkt i tema. Nye kompetansemål kan trekkast inn for å sikre breidde i vurderinga.

Tid

Inntil 5 timar.

Hjelpemiddel under eksamen

Kandidatane har med seg notat frå førebuingssdelen. Utstyr, verktøy og anna som trengst for gjennomføring av eksamen, må vere til stades i eksamenslokalet. Det må vere tydeleg kva som blir venta at kandidatane ev. sjølv ordnar og tar med.

Vurdering

Den praktiske gjennomføringa skal vurderast i høve til kompetansemål som er knytt til temaet/oppgåva og kandidaten sine planar/skisser frå førebuingstida. Karakteren for praktisk eksamen blir fastsett på grunnlag av prestasjonen på eksamensdagen.

2. Eksamensordninga i dei ulike faga

I førebuingstida er alle hjelpemiddel tillatne. Her er nemnt hjelpemiddel på sjølve eksamensdagen. Skulane må vurdere bruk av digitale verktøy for kvar enkelt eksamen.

BYGG- OG ANLEGGSFAG

Førebuingstid: Inntil 48 timar.

Kandidatane vel sjølv yrke og trekkjer ei praktisk oppgåve frå det valte yrke.

Eksamenstid: Inntil 5 timar

Hjelpemiddel på eksamen: Planen frå førebuingssdelen, verktøy, materiell og liknande.

Gjennomføring av eksamen:

Kandidatane skal trekkje mellom oppgåver som omfattar dei fleste måla innan dei felles programfaga.

Kandidatane lagar arbeidsplanar og ev. teikningar, skisser og liknande. Planane skal innehalde utføring, kvalitetssikring, HMT, utstyr og verktøybruk. Planane skal takast med til eksamen. Dei vil fungere som hjelpemiddel til praktisk utføring og utgangspunkt for eksaminasjonen.

Kandidatane arbeider praktisk på verkstaden/øvingsområdet medan sensor går rundt og eksaminerer undervegs. Kompetansemål frå dei andre programfaga vil bli trekt inn i den munnlege høyringa.

DESIGN OG HANDVERK

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Gjennomføring av førebuingssarbeidet: Kandidatane får ei praktisk oppgåve der dei planlegg og førebuar ein produksjon. Arbeidet går føre seg på skulen og kandidatane arbeider individuelt i førebuingstida. Det er ikkje tillate å ta arbeid med heim eller bringe arbeid til skulen.

Eksamenstid: Sjå den einskilde modell

Hjelpemiddel til eksamen: Planen og delar av arbeidet frå førebuingssdelen, verktøy, materiell og utstyr.

Organisering av eksamen:

- **Alternativ A:**

Eksamenstid: 4,5 timar + 30 minutt til presentasjon og munnleg eksaminasjon.

Gjennomføring av eksamen, modell A: Kandidatane får ei spesifikk oppgåve som bygger på arbeidet frå førebuingstida. Eksamensdagen skal nyttast til produksjon og klargjering til presentasjon, og avsluttast med presentasjon og spørsmål frå sensor i høve til oppgåva. Dette kan medføre at kandidatane startar til eksamen på ulike tidspunkt.

- **Alternativ B:**

Eksamenstid: Inntil 5 timar

Gjennomføring av eksamen, modell B: Eksamensdagen skal nyttast til produksjon. Kandidatane får ei spesifikk oppgåve som bygger på arbeidet frå førebuingstida. I tillegg til det praktiske arbeidet skal det leverast ei skriftleg grunngjeving av idear, prosess, planløyning, materialar, fargeval og vurdering. Sensor er ikkje til stades under eksamen.

- **Alternativ C:**

Eksamenstid: Inntil 5 timar.

Gjennomføring av eksamen, modell C: Kandidatane får ei spesifikk oppgåve som bygger på arbeidet frå førebuingstida. Eksamensdagen skal nyttast til produksjon, og spørsmål frå sensor i høve oppgåva kan gå føre seg både undervegs og til slutt. Dette kan medføre at kandidatane startar til eksamen på ulike tidspunkt.

ELEKTROFAG

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Eksamenstid: Inntil 5 timar

Hjelpemiddel på eksamen: Planen frå førebuingssdelen, verktøy, materiell og liknande.

Gjennomføring av eksamen: Kandidatane lagar arbeidsplanar og ev teikningar, skisser og liknande. Planane bør innehalde utføring, kvalitetssikring, HMT, utstyr og verktøybruk. Planane skal takast med til eksamen. Dei vil fungere som hjelpemiddel til praktisk utføring og utgangspunkt for eksaminasjonen, men skal ikkje i seg sjølv vurderast.

Fleire kandidatar bør kunne prøvast samstundes. Kandidaten utfører/monterer arbeidet. Det bør innehalde utrekningar og feilsøking. Til slutt utfører kandidaten sluttkontroll og nødvendig dokumentasjon. Dokumentasjon kan vere utfylling av skjema og arbeidsordre, og/eller vere ei kortfatta skildring/logg for gjennomføring og feilsøking.

HELSE- OG OPPVEKSTFAG

Førebuingstid: Inntil 48 timar.

Eksamenstid: Inntil 5 timar (Min. 45 min frå eksamen startar for kandidaten til han/ho har fått sin karakter)

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida. Ingen hjelpemiddel er tillatne til eksamen.

Gjennomføring av førebuingssdelen:

Kandidatane får utlevert tema og tverrfagleg situasjonsskildring som er typisk for arbeidskvardagen for yrket. Temaet skal vere av ein slik storleik at kandidaten får høve til å vise sin kompetanse i ein så stor del av faget som mogleg. Skildringa viser tema for oppgåva – ikkje detaljerte problemstillingar. I dei tilfella det skal leverast plan, må han leverast på førehand, seinast kl. 13.00 dagen før eksamen.

Kandidatane kan førebu seg i grupper eller individuelt.

Skulen kan gjere avtalar med eksterne markørar kandidatar frå andre klasser. Dersom dette ikkje let seg gjere, kan medkandidatar vere markørar for kvarandre.

Gjennomføring av eksamen: På eksamensdagen får kandidatane ei kompleks arbeidsoppgåve som dei skal demonstrere/utføre. Det er ikkje ein heilt ny situasjon, men ei konkret oppgåve knytt til emnet dei har førebudd seg på. Denne oppgåva skal dei utføre praktisk. Alle kandidatane skal vise fagarbeidaren si rolle. Det er ikkje nok å vere berre pasient, barn eller hjelpar.

Kandidaten skal få høve til å vise sin kompetanse frå alle læreplanmål. Dersom ein vel å avgrense talet på mål i førebuingssdelen, må det gå klart fram at dette er dei mest aktuelle måla, men at kandidat/sensor har høve til å trekkje inn alle måla i læreplanen.

Helseservicefag Vg2 (HES2004)

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Eksamenstid: Inntil 5 timar

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida. Ingen hjelpemiddel er tillatne til eksamen.

Gjennomføring av førebuingssdelen: Kandidatane får utlevert tema. Kandidatane kan førebu seg i grupper eller individuelt. Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Gjennomføring av eksamen: Kandidatane får/trekker ei praktisk oppgåve som skal utføres. Deretter har dei munnleg høyring.

Kandidaten skal få høve til å vise sin kompetanse frå alle læreplanmål. Dersom ein vel å avgrense talet på mål i førebuingssdelen, må det gå klart fram at dette er dei mest aktuelle måla, men at kandidat/sensor har høve til å trekkje inn alle måla i læreplanen.

Hudpleie Vg2 (HUD2004) og Vg3 (HUD3004) - for elevar

Førebuingstid: 24 timar

Elevane trekker tema, og får oppgitt dei mest aktuelle læreplanmåla. Eleven må ha tilgang til klinikk i delar av førebuingstida. Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Eksamenstid: Inntil 5 timar

Organisering av eksamen: Praktisk munnleg eksamen.

Eleven har til rådighet to timar til behandling av kunde, utfylling av journalkort og opprydding etter behandling. Deretter blir det gjennomført individuell munnleg eksaminasjon på ca. 20 minutt med utgangspunkt i tema og behandling av kunde.

Hjelpemiddel ved munnleg eksamen: Journalkort.

Vurdering: Eleven skal få høve til å vise sin kompetanse frå alle læreplanmål. Dersom ein vel å avgrense talet på mål i førebuingssdelen, må det gå klart fram at dette er dei mest aktuelle måla, men at kandidat/sensor har høve til å trekkje inn alle måla i læreplanen.

Hudpleie Vg2 (HUD2004) - for privatistar

Førebuing: Ingen førebuing.

Eksamenstid: Inntil 5 timar

Eksamensform: Praktisk og skriftleg eller munnleg eksamen.

Tema for eksamen er Andletsbehandling.

Organisering av eksamen: Eksamen består av ein praktisk del 1, og ein skriftleg del 2.

DEL 1: Individuell tverrfagleg praktisk prøve i klinikk med klient.

Tidsbruk: inntil 2 timar. Kandidaten får kandidatnummer før den praktiske delen av eksamen startar.

Hjelpemiddel: Ingen hjelpemiddel.

Gjennomføring av eksamen:

- Kandidaten skal bruke kandidatnummeret på all skriftleg dokumentasjon.
- Sensorane fordeler klientane på kandidatane føre eksamen startar.
- Eksamen startar når kandidaten kjem inn i klinikken.
- Konsultasjonen skal utførast i samsvar med tema og kompetansemål. Konsultasjonen skal førebuast, gjennomførast og avsluttast. Kandidatane skal rydde etter seg. Dokumentasjonen skal skrivast før klienten forlèt klinikken.
- Før- og etterarbeid er inkludert i eksamenstida, kandidatane skal også rydde etter seg.
- Sensor kan stille spørsmål undervegs.
- Kandidatane skal ikkje skifte klede mellom praktisk og skriftleg del. Dei går rett til skriverommet.

DEL 2: Individuell skriftleg oppgåve.

Tidsbruk: Inntil 1 time

Hjelpemiddel: Kunden sitt journalkort, læreplan vg2 hudpleie

Eksamensretteiing: Kandidaten skal gjere greie for og grunngje viktige val som vart gjort i konsultasjonen. Nytt dokumentasjonen frå konsultasjonen, og relevant teori frå faga helsefremjande arbeid, yrkesutøving og kommunikasjon og samhandling.

Vurderingskriterium og sensorretteiing:

DEL 1: Individuell tverrfagleg praktisk prøve i klinikk med klient:

Sensor vurderer:

- Ferdig oppdekking
- Mottaking
- Personleg hygiene og klinikkhygiene i samband med behandlinga
- Korleis kandidaten kommuniserer og rettleiar kunden undervegs i behandlinga
- Bruka av apparat og produkt
- Om behandlinga står i forhold til kunden sine behov og ønske
- Disponering av tid
- Heilskapsinntrykk
- Behandlinga skal utførast etter prosedyrar som er gitte i følge kompetansemåla i læreplanen.
- Kandidatane går samla inn til skriverommet.

Det blir særleg lagt vekt på:

- Ferdigheiter i grunnleggande behandling
- At kunden får best mogleg behandling i forhold til behov om ønske

DEL 2: Individuell skriftleg oppgåve:

Eksamenssvaret skal vise at eleven ser heilskap i yrket ho utdannar seg til. Derfor skal vala som blir gjort i løpet av behandlinga grunngjevast med teori frå alle studieretningsfaga (Yrkesfagleg fordjuping/prosjekt til fordjuping skal ikkje vere med):

- Yrkesutøving: mål som passar til behandlinga
- Helsefremjande arbeid: mål som passar til behandlinga
- Kommunikasjon og samhandling: mål som passar til behandlinga

Det blir særleg lagt vekt på:

- Grunngjeving av viktige val under behandlinga
- Evne til å bruke teori
- Om praktisk og teoretisk del stemmer overeins

Eksamenskarakteren blir fastsett på individuelt grunnlag og gir uttrykk for kompetansen til privatisten slik han kjem fram på eksamen, jf. §3-25 i forskrift til opplæringslova.

Hudpleiar Vg3 (HUD3004) – privatistar

Førebuing: 24 til 27 timar.

Tema for eksamen trekkjast på førebuingdagen: Desse behandlingane kan trekkast.

- Epilasjon
- Depilasjon
- Andletsbehandling med spesialbehandling
- Kroppsbehandling med spesialbehandling
- Kroppsmassasje
- Manikyr med lakk og spesialbehandlingar
- Pedikyr

Det er ikkje lov til å øve på behandlinga i klinikken etter trekket. Kandidatane har resten av førebuingdagen til disposisjon.

Eksamenstid: Inntil 5 timar

Organisering av eksamen: Eksamen består av ein praktisk del 1, og ein skriftleg eller munnleg del 2.

DEL 1: Individuell tverrfagleg praktisk prøve i klinikken med kunde:

Hjelpemiddel: Ingen

Tidsbruk: Inntil 2 timar.

Gjennomføring: Kandidaten får kandidatnummer før den praktiske delen av eksamen startar.

Sensor fordeler kundane til privatistane. Kunden sitt namn skal ikkje skrivast på kundekortet.

- Eksamen startar når kandidatane kjem inn i klinikken.
- Behandlinga skal førebuast, gjennomførast og avsluttast, og kandidatane skal rydde etter seg inne i klinikken.
- Behandlinga skal utførast etter prosedyrar som er gitte i følge kompetansemåla i læreplanen.
- Sensor kan stille spørsmål undervegs.
- Kunden sitt journalkort skal takast med til skriftleg del.
- Kandidatane skiftar ikkje klede mellom praktisk del og skriftleg del. Dei går rett til skriverommet.

Det er berre dei to sensorane som skal vere til stades i eksamenslokalet saman med kandidatane.

DEL 2: Individuell tverrfagleg skriftleg oppgåve.

Tidsbruk: 1 time

Hjelpemiddel: Kunden sitt journalkort, førebuingdelen og læreplanen i faget.

Eksamensrettlegg: Gjere greie for og grunngje viktige val du har gjort i behandlinga. Til dette brukar du analysen og konsultasjonen og relevant teori får helsefremjande arbeid, yrkesutøving og eventuelt kommunikasjon og samhandling. Lever journalkort og alle vedlegg frå behandlinga.

Vurderingskriterium og sensorrettlegg:

DEL 1: Individuell tverrfagleg praktisk prøve i klinikken med kunde.

Sensor vurderer:

- Ferdig oppdekking
- Mottaking
- Personleg hygiene og klinikkhygiene i samband med behandlinga
- Korleis kandidaten kommuniserer og rettleiar kunden undervegs i behandlinga
- Bruka av apparat og produkt
- Om behandlinga står i forhold til kunden sine behov og ønske
- Disponering av tid
- Heilskapsinntrykk
- Behandlinga skal utførast etter prosedyrar som er gitte i følge kompetansemåla i læreplanen.

Det blir særleg lagt vekt på:

- Ferdigheiter i grunnleggande behandling
- At kunden får best mogleg behandling i forhold til behov om ønske

DEL 2: Individuell tverrfagleg skriftleg oppgåve:

Eksamenssvaret skal vise at eleven ser heilskap i yrket ho utdannar seg til. Derfor skal vala som blir gjort i løpet av behandlinga grunngjevast med teori frå alle studieretningsfaga:

- Yrkesutøving: mål som passar til behandlinga
- Helsefremjande arbeid: mål som passar til behandlinga
- Kommunikasjon og samhandling: mål som passar til behandlinga

Det blir særleg lagt vekt på:

- Grunngeving av viktige val under behandlinga
- Evne til å bruke teori
- Om praktisk og teoretisk del stemmer overeins

Eksamenskarakteren blir fastsett på individuelt grunnlag og gir uttrykk for kompetansen til privatisten slik han kjem fram på eksamen, jf. § 3-25 i forskrift til opplæringslova.

Fotterapi og ortopediteknikk Vg2 (FOT2004) - for privatistar

Førebuing: 24-27 timar.

Førebuingdelen blir publisert på heimesida til Eksamenskontoret klokka 9.00 på førebuingdagen.

Eksamenstid: inntil 5 timar

Eksamensform: Praktisk og skriftleg eksamen.

Organisering av eksamen: Eksamen består av ein praktisk del 1, og ein skriftleg del 2.

DEL 1: Individuell tverrfagleg praktisk prøve i klinikk med pasient:

Tidsbruk: inntil 2 timar. Kandidaten får kandidatnummer før den praktiske delen av eksamen startar.

Hjelpemiddel: Ingen hjelpemiddel.

Gjennomføring av eksamen:

- Kandidaten skal bruke kandidatnummeret på all skriftleg dokumentasjon.
- Sensorane fordeler pasientane på kandidatane før eksamen startar.
- Eksamen startar frå kandidaten kjem inn i eksamenslokalet.
- Konsultasjonen skal utførast i samsvar med tema og kompetansemåla i læreplanen.
- Konsultasjonen skal førebuast, gjennomførast og avsluttast og kandidatane skal rydde etter seg. Dokumentasjonen skal skrivast før pasienten forlèt klinikken.
- For- og etterarbeid som t.d. rydding er inkludert i eksamenstida.
- Sensor kan stille spørsmål undervegs.
- Kandidatane skal ikkje skifte klede mellom praktisk og skriftleg del.
- Kandidatane går samla inn til skriverommet.

Det er berre dei to sensorane som skal vere til stades i eksamenslokalet saman med kandidatane.

DEL 2: Individuell tverrfagleg skriftleg oppgåve:

Tidsbruk: Inntil 1,5 timar

Tillatte hjelpemiddel: Skriftleg dokumentasjon frå praktisk del av eksamen, journalkort og læreplan.

Eksamensrettlegg: Gjere greie for og grunngje viktige val kandidaten har gjort i konsultasjonen. Til dette skal kandidaten bruke dokumentasjon frå konsultasjonen og relevant teori frå helsefremjande arbeid, yrkesutøving og kommunikasjon og samhandling. Lever all dokumentasjon frå behandlinga.

Vurderingskriterium og sensorrettlegg:

Eksamenskarakteren blir fastsett på individuelt grunnlag og gir uttrykk for kompetansen til privatisten slik han kjem fram på eksamen, jf. §3-25 i forskrift til opplæringslova.

Fotterapi Vg3 (FOT3004) – for privatistar

Førebuingstid: 24-27 timar

Førebuingdelen blir publisert på heimesida til Eksamenskontoret klokka 9.00 på førebuingdagen.

Eksamenstid: Inntil 5 timar

Eksamensform: Praktisk og skriftleg eksamen.

DEL 1: Individuell tverrfagleg praktisk prøve i klinikk med pasient:

Tidsbruk: inntil 2 timar. Kandidaten får kandidatnummer før den praktiske delen av eksamen startar.

Hjelpemiddel: Ingen hjelpemiddel

Gjennomføring av eksamen:

- Kandidaten skal bruke kandidatnummeret på all journalen og all annan dokumentasjon.
- Sensorane fordeler pasientane på kandidatane føre eksamen startar.
- Eksamen startar frå kandidaten kjem inn i eksamenslokalet.
- Behandlinga skal utførast i samsvar med tema og kompetansemåla i læreplanen. Behandlinga skal førebuast, gjennomførast og avsluttast og kandidatane skal rydde etter seg.
- Journalkort og eventuell annan dokumentasjon skal skrivast før pasienten forlèt klinikken.

- For- og etterarbeid er inkludert i eksamenstida.
 - Sensor kan stille spørsmål undervegs.
 - Kandidatane skal ikkje skifte klede mellom praktisk og skriftleg del. Dei går rett til skriverom.
- Det er berre dei to sensorane som skal vere til stades i eksamenslokalet saman med kandidatane.

DEL 2: Individuell tverrfagleg skriftleg oppgåve:

Tidsbruk: Inntil 1,5 timar

Hjelpemiddel: Skriftleg dokumentasjon frå praktisk del av eksamen

Eksamensrettlegg: Gjere greie for og grunngje viktige val kandidaten har gjort i behandlinga. Til dette skal kandidaten bruke dokumentasjon frå konsultasjonen og relevant teori frå helsefremjande arbeid, yrkesutøving og kommunikasjon og samhandling.

Vurderingskriterium og sensorrettlegg:

Eksamenskarakteren blir fastsett på individuelt grunnlag og gir uttrykk for kompetansen til privatisten slik han kjem fram på eksamen, jf. §3-25 i forskrift til opplæringslova.

Helsesekretær Vg3 (HSE3004)

Førebuingstid: 48 timar.

Eksamenstid: 60 minutt

Hjelpemiddel: Ingen hjelpemiddel er tillatne på eksamen.

Gjennomføring av eksamen: Eksamen er tverrfagleg praktisk og munnleg. Kandidatane får/trekker ei caseoppgåve og førebur seg i inntil 15 minutt. Munnleg høyring relevant for caseoppgåva ca. 10 minutt, og praktisk helsesekretærarbeid med markør ca. 15 minutt. Til sist gjennomførast skriftleg kontorarbeid datarommet som er relevant for tema maks 20 minutt.

Vurdering: Kandidaten skal få høve til å vise sin kompetanse frå alle læreplanmål. Dersom ein vel å avgrense talet på mål i førebuingdelen, må det gå klart fram at dette er dei mest aktuelle måla, men at kandidat/sensor har høve til å trekkje inn alle måla i læreplanen.

Apotekteknikk Vg3 (APO3004)

Førebuingstid: Inntil 48 timar.

Eksamenstid: Inntil 5 timar

Organisering av eksamen: Eksamen er tverrfagleg praktisk og skriftleg med ein munnleg samtale.

Gjennomføring av eksamen: Kandidatane byrjar med 1 time skriftleg arbeid. Deretter trekk eksaminanden ein kundesituasjon som dei skal gjennomføre i praksis på ca. 20 min.

Du vil få oppgåver som ein apotekteknikkar kan møte i eit apotek. Eleven skal vise kunnskapar og dugleik i å planleggje arbeid, velje metodar, utføre og dokumentere arbeidet. Skulen har alle relevante hjelpemiddel og handbøker. Eleven treng ikkje ta med seg særskilde hjelpemiddel eller utstyr. Det stillast krav om kjennskap til faget på eksamen.

Kandidaten skal få høve til å vise sin kompetanse frå alle læreplanmåla. Kandidat/sensor har høve til å trekkje inn alle måla i læreplanen.

Tannhelsesekretær Vg3 (TAN3004)

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Eksamenstid: Inntil 5 timar

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida. Ingen hjelpemiddel er tillatne på eksamen.

Organisering av eksamen: Eksamen er tverrfagleg praktisk og munnleg. Elevane trekkjer tema.

Gjennomføring av eksamen: Kandidatane får oppgåver som ein tannhelsesekretær kan møte i sitt yrke. Eleven skal vise kunnskapar og dugleik i å planleggje arbeid, velje metodar, utføre og dokumentere arbeidet. Skulen har alle relevante hjelpemiddel og handbøker. Eleven treng ikkje ta med seg særskilde hjelpemiddel eller utstyr.

Kandidaten skal få høve til å vise sin kompetanse frå alle læreplanmål. Dersom ein vel å avgrense talet på mål i førebuingdelen, må det gå klart fram at dette er dei mest aktuelle måla, men at kandidat/sensor har høve til å trekkje inn alle måla i læreplanen.

NATURBRUK

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Eksamenstid: Inntil 5 timar

Hjelpemiddel på eksamen: Notat frå førebuingstida. PC utan tilgang til internett eller annan kommunikasjon.

Eksamensrettleiing:

Kandidatane får utdelt ei oppgåve som er ei situasjonsskildring (case) med kompetansemål. Situasjonsskildringa er tværfagleg og skal danne utgangspunkt for eksamen.

I førebuingstida skal kandidaten setje seg inn i korleis han/ho vil løyse oppgåva. Alle hjelpemiddel er tillatne.

Her skal kandidaten gjere greie for og vise korleis han/ho vil løyse oppgåva. I tillegg skal kandidaten trekkje oppdrag der han/ho skal vise i praksis korleis han utfører det. Den praktiske gjennomføringa kan skje i gruppe eller individuelt. I løpet av eksamenstida skal faglærer/sensor observere det kandidaten gjer og eksamen blir avslutta med ei munnleg individuell utspørjing på inntil 20 min. Kandidatane kan ha tilgang til PC under eksamen.

RESTAURANT- OG MATFAG

Kokk- og servitørfag Vg2 (RFG2004)

Førebuingstid: 24 timar

Eksamenstid: 5 timar

Organisering av eksamen: Maksimalt 6 kandidatar per gruppe/sensor. Ved gruppeeksamen skal det vere maksimalt 3 kandidatar i kvar gruppe.

Eksamenstype: Individuell- eller gruppeoppgåve.

Førebuingssdel: Kandidatane får utlevert tema, situasjonsbeskrivelse og råvareliste, saman med kompetansemål og vurderingskriteria. Dei planlegg ein meny med drikkevarar, råvareliste, køyreplan og arbeidsplan og eventuelle utrekningar. Dei førebur seg saman om det er gruppeeksamen. Innlevering etter skuleslutt (kl. 15.00) dagen før eksamen.

Gjennomføring av eksamen: Kandidatane skal lage mat, dekke og servere ut frå gitte læremål og eigen plan. Ved gruppeeksamen vel kandidaten si rolle ut i frå sitt valde yrke. Sensor spør undervegs og etterpå ut frå innlevert plan og prestasjonar.

Matfag Vg2 (MFG2004)

Førebuingstid: 24 timar

Eksamenstid: 5 timar

Organisering av eksamen: Gruppeoppgåve eller individuell oppgåve

Førebuingssdel: Kandidatane får utlevert konkrete oppgåver knytt til kompetansemåla til eksamen på førebuingssdagen. Desse kan vere råvareliste med tilgjengelege råvarer i samsvar med kandidaten sitt valde yrke - vurderingskriterium og anna materiell som plakatar og kalkyleskjema som kan inngå i oppgåva. Deler av oppgåva kan planleggjast med reseptar, råvarer og produksjonsprosessar. Alle hjelpemiddel er tillatne i førebuingstida.

Hjelpemiddel til eksamen: Arbeid innlevert frå førebuingssdagen.

Eksamensrettleiing: Kandidatane ferdigstiller reseptar og produksjonsmetodar og gjennomfører aktivitetane. Plakatar og kalkylar skal leggjast fram dersom dette inngår i oppgåva.

Ferdige produkt skal setjast fram for vurdering.

Sensor kan stille spørsmål undervegs frå læreplanen i faga.

SERVICE OG SAMFERDSEL

Sal, service og tryggleik Vg2 (SSS2004)

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Eksamen: Inntil 5 timar – minimum 3 timar.

Hjelpemiddel under eksamen: Eleven har med seg notat frå førebuingssdelen samt lærebøker. Utstyr, verkøy og anna som eleven treng for gjennomføring av eksamen, må vere tilstades i eksamenslokalet og det må riggast opp i eksamenslokalet før eleven får eksamensoppdraget. Det skal ikkje vere tilgang til internett eller annan kommunikasjon.

Gjennomføring av førebuingssarbeidet:

- **Alternativ 1:**

Kandidatane får utdelt ei situasjonsskildring (case) med kompetansemål. Caset skal være så ope at kandidatane, ut i frå interessedifferensiering, kan tilpasse det til ei bedrift dei vel sjølve.

Situasjonsskildringa er tverrfagleg og skal danne utgangspunktet for tverrfagleg eksamen. I

førebuingstida skal kandidaten setje seg inn i situasjonsskildringa og gjere førebuingssarbeid.

Kandidaten kan få spørsmål om kompetansemål frå læreplanen som kan knytast til oppgåva.

- **Alternativ 2:**

Kandidatane får utlevert ei oppgåve som er ein situasjonsskildring (case) med kompetansemål.

Situasjonsskildringa er tverrfagleg og skal danne utgangspunktet for eksamen. I førebuingstida

skal kandidaten setje seg inn i situasjonsskildringa og gjere førebuingssarbeid. Kandidaten kan

få spørsmål om kompetansemål frå læreplanen som kan knytast til oppgåva.

Organisering av eksamen: Eleven skal løyse ei praktisk oppgåve med utgangspunkt i førebuingssdelen (2,5 time). Deretter skal eleven gjere greie for og vise korleis oppdraget er løyst (omlag 15 min). Både elev og eksaminator kan legge opp til dialog under presentasjonen, dersom det er relevant i forhold til eksamen. Den totale tida på presentasjon, dialog og spørsmål frå eksaminator eller sensor, skal ikkje overskride 35 min. Eleven skal ha tilgang til PC under eksamen. Under eksamen kan eleven få spørsmål innan andre kompetansemål frå læreplanen som er relevant og kan knytast til situasjonsskildringa (caset).

Reiseliv Vg2 (RLV2004)

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Eksamen: Inntil 5 timar,

Førebuingssdelen: Kandidatane kan førebu seg i grupper på 2-3 kandidatar eller individuelt (valfritt for skulane). Dei får utdelt oppgåve som er ei situasjonsskildring (case) med kompetansemål. Situasjonsskildringa er tverrfagleg og skal danne utgangspunkt for eksamen. I førebuingstida skal kandidatane setje seg inn i korleis han/ho vil løyse oppgåva.

Organisering av eksamen: Inntil 3 timar er praktisk arbeid, 15 minutt på presentasjon av arbeidet og 20 minutt til utspørjing. Kandidatane får oppdrag i forhold til caset der ho/han skal vise i praksis korleis dei utfører det. I løpet av eksamenstida skal faglærer/sensor observere det kandidatane gjer. Her skal kandidaten gjere greie for og vise korleis dei vil løyse oppdraga. Eksamen blir avslutta med ein presentasjon av oppdraga som er utførte og deretter munnleg individuell utspørjing på inntil 20 min., der han/ho får utdjupe oppdraga og sensor kan stille spørsmål.

Hjelpemiddel: Kandidatane skal ha tilgang til PC under eksamen. Alle nødvendige hjelpemiddel er tillatne, unntatt kommunikasjon.

IKT-servicefag Vg2 (ISF2004)

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Eksamensstid: Inntil 5 timar

Førebuingssdel: Kandidaten må førebu seg på alle programfaga og vil på eksamensdagen få emne frå desse til munnleg høyring. Han/ho får ein situasjonsomtale (case) med konkrete arbeidsoppgåver.

Eksamensrettlegg: Kandidaten utfører ei praktisk oppgåve med utgangspunkt i førebuingssdelen. Kandidaten presenterer arbeidet med oppgåva. I munnleg høyring skal han eller ho svare på spørsmål knyta til den trekte oppgåva og eventuelle spørsmål frå resten av i IKT-servicefaget.

Hjelpemiddel: Alle hjelpemiddel er tillatne med unntak av internett og kommunikasjon.

Transport og logistikk Vg2 (TRL2003)

Førebuingstid: 48 timar

Eksamenstid: Inntil 5 timer.

Førebuingssdel: Kandidatane får utdelt ei oppgåve som inneheld ei situasjonsskildring (case) med kompetansemål. Situasjonsskildringa er tverrfagleg og som skal danne utgangspunktet for eksamen. I førebuingstida skal kandidaten setje seg inn i korleis han/ho vil løyse oppgåva.

Organisering av eksamen: I førebuingssarbeidet skal kandidaten gjere greie for og vise korleis han vil løyse oppgåva. I tillegg skal kandidaten trekkje oppdrag der han skal vise korleis han/ho i praksis skal utføre oppgåva. I løpet av eksamenstida skal faglærer/sensor observere det kandidaten gjer. Eksamen blir avslutta med ei munnleg, individuell utspørjing på inntil 20 minutt.

Hjelpemiddel: Kandidatane skal ha tilgang til PC under eksamen. Alle nødvendige hjelpemiddel er tillatne unntatt kommunikasjon.

TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON

Industrieteknologi Vg2 (PIN2004)

Førebuingstid: 48 timar

Kandidatane lagar arbeidsplanar, og ev teikningar, skisser og liknande. Planane skal innehalde utføring, kvalitetssikring, HMT, utstyr og verktøybruk. Planane skal takast med til eksamen. Dei vil fungere som hjelpemiddel til praktisk utføring og utgangspunkt for eksaminasjonen.

Eksamenstid: Inntil 5 timer

Hjelpemiddel: Planen frå førebuingssdelen, verktøy, materiell og liknande

Fleire verkstader kan takast i bruk, kandidatgruppene har ulike oppgåver avhengig av kva verkstad dei er på. Kvar verkstad har lærar til stades, sensor går rundt og observerer/stiller spørsmål om prosessen.

Køyretøy Vg2 (KJT2003)

Førebuingstid: Inntil 48 timar

Eksamenstid: 5 timar praktisk på verkstad.

Hjelpemiddel: Planen frå førebuingssdelen, verktøy, materiell og liknande

Eksamen: Kandidatane arbeider praktisk på verkstaden, ulike stasjonar med ulike oppgåver. Sensor går rundt og evaluerer arbeidet undervegs.

Kjemi og Prosess Vg2 (KJP2004)

Førebuingstid: 48 timar

Kandidatane får utlevert eit tema for eksamensoppgåva. I førebuingstida kan kandidaten jobbe med sin eigen presentasjon av det kjente temaet, og med tema gitt i den ukjente delen. Dei kan ta notat, teikne flytskjema og figurar, og svare på problemstillingar i høve til tema.

Eksamenstid: Inntil 45 minutt

Eksaminasjonen er todelt:

1. Presentasjon av det kjente temaet og eventuell eksaminasjon
Det er sett av ei totaltid på 20 minutt til kandidaten sin eigen presentasjon, og til eksaminasjon av denne.
2. Breiddeeksaminasjon av ukjent tema
Kandidaten svarar på spørsmål frå eksaminator innan dei ulike faga. Spørsmåla er retta mot området det ukjente temaet retter seg mot. Utspørjinga tar om lag 20-30 minutt. I eksaminasjonen kan kandidaten vise og forklare figurar, bruke tabellar og skjema, og eventuelt forklare prinsipp ved utstyr medbrakt av eksaminator.

10. Tverrfagleg praktisk eksamen for privatistar på Vg1 yrkesfag

Ramme

- Tverrfagleg praktisk eksamen
- Alle kompetansemåla i læreplanane for programfaga på Vg1 i utdanningsprogrammet.

Førebuing

- Førebuingstid: inntil 48 timar
- Kandidaten får utlevert tema og kjenneteikn på måloppnåing.
- Alle hjelpemiddel er tillatne.
- Arbeid i førebuingstida er ikkje med i vurderingsgrunnlaget.

Eksamenstid

- Eksamenstid: Inntil 5 timar
- Kandidaten får utdelt ein tverrfagleg situasjonsbeskriving / case som kan relaterast til praksisfeltet. Denne oppgåva inneheld ein praktisk del som skal gjennomførast. I tillegg til den praktiske delen kan kandidaten bli spurd om å gjere greie for val han/ho har gjort i praksisarbeidet i ein samtale med eksaminator og sensor.
- Kandidat/sensor har høve til å trekke inn alle måla frå læreplanen på eksamen.
- Notatark får førebuingstida er tillate å bruke under eksaminasjonen.

Eksamensperiode

- Kwart år om hausten (november-desember)

Nye fagkodar på tverrfagleg eksamen for privatistar frå 1.8.2018:

	Ny kode
<i>Tverrfagleg eksamen, restaurant- og matfag, privatistar</i>	<i>RMF1005</i>
<i>Tverrfagleg eksamen, teknikk og industriell produksjon, privatistar</i>	<i>TIP1005</i>
<i>Tverrfagleg eksamen, bygg- og anleggsteknikk, privatistar</i>	<i>BAT1004</i>
<i>Tverrfagleg eksamen, service og samferdsel, privatistar</i>	<i>SSA1009</i>
<i>Tverrfagleg eksamen, helse- og oppvekstfag, privatistar</i>	<i>HSF1005</i>
<i>Tverrfagleg eksamen, naturbruk, privatistar</i>	<i>NAB1004</i>
<i>Tverrfagleg eksamen, medier og kommunikasjon, privatistar</i>	<i>MED1005</i>
<i>Tverrfagleg eksamen, design og håndverk, privatistar</i>	<i>DHV1004</i>
<i>Tverrfagleg eksamen, elektrofag, privatistar</i>	<i>ELE1005</i>

11. Klagehandsaming

Kapittel 5 i forskrift til opplæringslova handlar om klage på karakter og inneheld reglane for korleis klage på karakter skal handsamast. Å fastsetje ein eksamenskarakter er eit enkeltvedtak og gir difor kandidaten klagerett. Den som har klagerett, skal opplysast om klageretten, om kva klagen skal innehalde og om klagefrist. Kandidaten har rett til innsyn i dokumenta i saka, retningslinjene for sensor og grunngeving av karakteren etter [§ 5-7](#).

Fristen for å klage på eksamenskarakteren er 10 dagar, jf. [§ 5-5](#). Fristen for å klage blir rekna frå det tidspunktet meldinga om vedtak er komen fram til den som har klagerett, eller når den som har klagerett burde ha gjort seg kjend med vedtaket. Fristen blir avbroten når den som har klagerett, ber om grunngeving for vedtaket (gjeld ikkje skriftleg eksamen, jf. [§ 5-7](#)). Fristen går vidare frå det tidspunktet klagaren har mottatt denne grunngevinga. Klagen skal sendast til skulen.

Ein kandidat som klagar på eksamenskarakteren sin, må gi skulen skriftleg melding med underskrift, jf. [§ 5-6](#).

Klagehandsaming ved skriftleg eksamen

Klage på karakter: Skulen registrerer klagen i PAS. Klagenemnda avgjer om karakteren er urimeleg og skal endrast opp eller ned.

Klage på formelle feil: Skulen innhentar uttalar, eventuelt skriv uttale sjølv dersom skulen er part i klagen. Klagen og uttalane skal sendast til klagenemnda for formelle feil. Dersom kandidaten får medhald i klagen, skal eksamensresultatet annullerast og kandidaten får gå opp til ny eksamen.

Klagehandsaming ved munnleg eksamen

Ved munnleg eksamen er det berre høve til å klage på formelle feil "...som kan ha noko å seie for resultatet" etter [forskrift til opplæringslova § 5-10](#). Det er ikkje høve til å klage på sensor si vurdering av kandidaten sin kompetanse. Formelle feil kan til dømes vere:

- at eksamensoppgåva ikkje er innafor kompetansemål i læreplanen
- at kandidaten vert vurdert i høve til innsats i staden for kompetanse
- urimelege avbrot og forstyrring

Rektor/Eksamenskontoret innhentar skriftlege uttalar frå eksaminator og sensor, skriv sin eigen uttale og sender den inn- sende klagen med vedlegga over til den klagenemnda som har fått sin mynde frå fylkestinget. Følgjande sakspapir skal følgje klagesaka vidare til klageinstansen:

- Kandidaten sin klage
- Uttale frå sensor
- Uttale frå eksaminator
- Uttale frå rektor/eksamenskontoret
- Eventuelle kommentarar frå kandidaten til dei nemnde uttalane

Dersom klagaren får medhald i klagen ved munnleg eksamen, skal karakteren annullerast og klagaren har rett til å gå opp til ny eksamen. Dersom klagaren vel å gå opp til ny munnleg eksamen, skal prøvesvaret bedømmast av ein ny sensor. Gjeld klagen prøve i trekkfag, skal det trekkjast fag på ny. Kandidaten skal få melding om faget med same frist som ved ordinær prøve, jf. [§ 5-10](#).

Klagehandsaming ved praktisk eksamen og munnleg-praktisk eksamen

Ved eksamen der det ikkje ligg føre dokumentasjon som kan vurderast av ei klagenemnd, gjeld reglar og prosedyrar som ved munnleg eksamen, jf. [§ 5-11](#).

Dersom eksamen resulterer i dokumentasjon som kan vurderast fagleg av ei klagenemnd, gjeld reglar og prosedyrar som ved skriftleg eksamen, jf. [§ 5-9](#).

Vedlegg 1

Kommentarar til retningslinjene om munnleg eksamen (kap. 5)

Sensorar og faglærarar sine oppgåver før eksamen

- Faglærar og sensor får melding to veker før eksamen.
- Alle lokale vedtekne reglar og retningslinjer skal leggjast ved oppnemninga. Sensor skal ikkje gjerast kjend med namn på kandidatane før eksamen.
- I fag der det er naturleg, kan det leggjast ved lærestoffliste eller andre oversikter som viser kva elevane har arbeidd med.
- Faglærar tar straks kontakt med ekstern sensor. Dersom ekstern sensor ikkje vert kontakta, må han/ho sjølv kontakte faglærar eller eksamensskulen innan to dagar.
- Faglæraren har plikt til å utarbeide forslag til eksamensoppgåver. I rundskriv Udir 2-2014 står det: «Med eksamensoppgaver menes her de temaene eller problemstillingene som eleven skal presentere, samt de spørsmålene eller problemstillingene som vil være gjenstand for eksamineringen etter elevens presentasjon». Dersom dei to sensorane er ueinige om kva eleven skal prøvast i, er det den eksterne sensoren som bestemmer.

48 timar før eksamen

Kva skal elevane gjere mellom 48 timar og 24 timar før eksamen?

Det er leiinga ved skulen som avgjer kva innhald og aktivitetar elevane skal ha denne skuledagen. Faglærar treng ikkje å vere skjerma for andre oppdrag t.d. sensoroppdrag denne dagen.

24 timar før eksamen - førebuingssdel

- *Korleis skal tema/problemstilling fordelast til elevane?*
Skulen skal sørge for at tildeling av tema/problemstilling vert gjort på ein måte som sikrar mest mulig likebehandling. Ein god praksis er at elevane trekkjer tema/problemstilling.
- *Er det eit tema eller ei problemstilling eleven skal få utdelt?*
I rundskriv Udir 2-2014 står det at eleven skal få utdelt eit tema eller ei problemstilling å arbeide med på førebuingssdagen. Her vert det understreka at det ikkje er eit absolutt skilje mellom tema og problemstilling og at det ikkje er noko i vege for at elevane får eit tema med ei tilhøyrande problemstilling eller ei problemstilling som avgrensast av eit tema.
- *Må elevane sin eigen faglærar vere tilstade på skulen førebuingssdagen?*
Skulen bør skjerme faglærar for andre sensoroppdrag denne dagen. Elevane skal ha tilgang på ein faglærar og dette bør vere faglæraren til eleven.
- *Kan ein elev som ikkje møter til førebuingssdagen likevel møte til eksamen?*
Elevar som ikkje møter på førebuingssdagen, får vanleg frávær. Det er ikkje heimel for å nekte elevar å møte til eksamen av den grunn. Elevar som er sjuke på førebuingssdagen, kan dersom dei har loveleg dokumentert frávær, ha rett til utsatt eksamen etter reglane i forskrift til opplæringslova § 3-35. Elevane kan likevel velje å gå opp til eksamen dersom dei ønskjer det, sjølv om han eller ho har vore sjuk på førebuingssdagen.

Eksamen

- *Kan eleven nytte notata frå førebuingssdelen under heile eksamen eller berre under presentasjonen?*
Dei notata eleven kan ta med til eksamen er knytt opp mot eleven sin presentasjon. Det er ikkje noko i vege for at eleven kan bruke notata for å vise døme under heile eksamen. Dette kan t. d. vere at eleven viser til ein lovparagraf, viser til eit kart eller ein modell i forklaringa si.
- *Kan lyttetekstar brukast til munnleg eksamen i engelsk og framandspråk?*
Skulane vel sjølv om dei vil bruke lyttetekstar/lytttemateriell til munnleg eksamen. Desse kan vere ein del av førebuingssmaterialet (som elevane får 24 timar før eksamen) og/eller inngå i sjølve eksamen (som varar inntil 30 minutt, jf. forskrift til opplæringslova § 3-29 og 3-30). Vi tilrår at lærarane i engelsk og framandspråk deltek på fagnettverket for framandspråk sine eksamensseminar slik at ein kan utveksle erfaringar om god praksis i bruk av lyttetekstar/lytttemateriell.

- *Kan sensor trekke inn nye tema/problemstillinger i eksaminasjonen som ikke har sammenheng med utdelt tema/problemstilling i førebuingdelen?*

«Under eksamen kan kandidaten prøvast i flere relevante delar av læreplanen enn det som kan lesast direkte ut av ein eventuell førebuingssdel» (Forskrift til opplæringslova § 3-30). Det er ein føresetnad at utdelte tema/problemstillinger i førebuingssdelen gjev eit godt grunnlag for å vurdere eleven sin kompetanse i faget. «Temaet/problemstillingen eleven har forberedt skal være utgangspunkt for eksamineringen. Dette innebærer at temaet/problemstillingen må være tilstrekkelig omfattende til at det vil være naturleg å trekke inn flere deler av læreplanen under selve eksamineringen. Hensikten er at eleven får mulighet til å vise sin kompetanse i så stor del av faget som mulig.» (Rundskriv Udir-2-2014).

Hordaland fylkeskommune har ansvar for å utvikle hordalandssamfunnet. Vi gir vidaregåande opplæring, tannhelsetenester og kollektivtransport til innbyggjarane i fylket. Vi har ansvar for vegsamband og legg til rette for verdiskaping, næringsutvikling, fritidsopplevingar og kultur.

Som del av eit nasjonalt og globalt samfunn har vi ansvar for å ta vare på fortida, notida og framtida i Hordaland. Fylkestinget er øvste politiske organ i fylkeskommunen.

Agnes Mowinckels gate 5
Postboks 7900
5020 Bergen

Telefon: 55 23 90 00
E-post: hfk@hfk.no

www.hordaland.no